

ՀԱՍՏԻ

Rédaction du Journal

«Travounk»

VARNA

Редакция

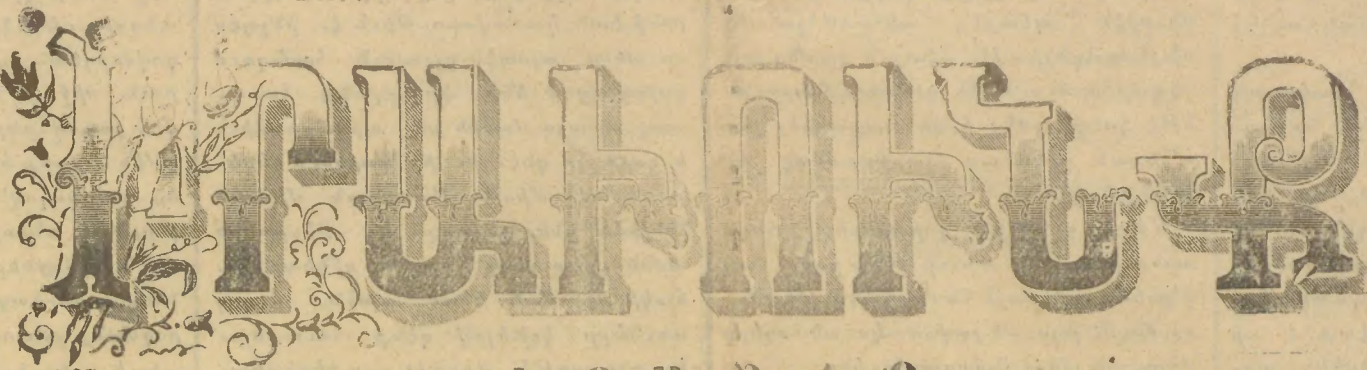
НА

ВЪ ТЪИ : L

«Трауник»

ВАРЕА

Գրասխանը եւս չեն տրոհիր



Ի Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Փ Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ՍՄԵՆ ԶՈՒՆԻՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԱՐՏԱՍՏԱՆ

Երկու քիւր մեկ ծառով
Տարեկան 14 Ֆր.
Վեցամսեայ 7 Ֆր.

ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօլ.
Վեցամսեայ 1.50 Տօլ.

ԿԱՆԻԿ

ԾԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ
20 ՄԵԹ.

ՕՐԻՈՒԴ

ԱՐՈՒՍԵԱԿ Ա. ԽԱՍՏՈՒՐԵԱՆ

և

ՏԵՄԵՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՐՈՒԾԻՆԵԱՆ

ՆԵԱՆՈՒԱՆ

Տպարիչ 1909 Փետր. 8

ԼՐՏԵՍ

ՅԵՂԱՓՈԽԱՊԵՏԸ



Ամբողջ ուսական անձայրա-
ծիր կայսրութիւնը վերջին մէկ
քանի տարիներու տեղադրեա-
նը մէջ սարսփի մատնող Ռուս
Սոսիալիստ-Յեղափոխական կու-
սակցութեան գլխաւոր ղեկավարը
կառավարական ուստիկան լրտես
մըն է եղեր, Եւգին Ազեզ անու-
նով. Այս ապշեցուցիչ յայտնա-
թիւնը կընէ ի լուր աշխարհին նոյն
կուսակցութեան կեդրոնական
կոմիտէն սա յայտարարութեամբ

«Եւգինի Ֆիլիպովիչ Ազեզ 38
տարեկան յայտնի իր մարտական
ծածկանուններով Տօլտոյի, Վալեն-
տին Կոնզմիչ և այլն, կուսակցու-
թեան անդամ անոր հիմն դու-
թեան օրէն ի վեր, անգամ մար-
տական կազմակերպութեան և
կեդրոնական կոմիտէին ուստիկա-
նական գործակալ է... Անոր դէմ
դատ բացուած է (կուսակցու-
թեան կողմէ), բայց նա փախաւ
դատը վերջանալէ առաջ...»

Գիտենք թէ այդ կուսակցու-
թեան կեդր. կոմիտէի վճռով
սպաննուեցան ներքին զործոց
նախարար Բլեզէն, Զարին հօ-
րեղբայրը Սերգէյ Ալեքսանտրո-
վիչ մեծ դուքսը և ուրիշ շատ մը
երեւելի պետական մարդիկ.
Նոյնպէս այդ կեդր. կոմիտէի ու-
րոշումով նիւթուեցան աւելի մեծ
և յանդուգն գաւադրութիւններ

ինչպէս անցեալ տարի Զարին և
մեծ դուքս Նիքոլայի դէմ մա-
հափորձը, որ վիժեցաւ Ազեզ ու-
րոշողը և ղեկավարը ըլլալով այդ
ոճիրներուն և դաւադրութիւն-
ներուն, թէ՛ հարկւրաւոր թունդ
յեղափոխականներու ձերբակալ-
ման և գլխաւոր պատճառ է.
զամ է և թէ խիստ բազմաթիւ
յետդիմական նշանաւոր պետե-
րու և նոյն իսկ իշխանազուննե-
րու մահը վճռած և գործադրել
տուած է. Մէկ խօսքով Ազեզ
պատուհաս մը եղած է երկու
կողմին համար ալ, և այս ուժը
տարի շարունակ Այդ թշուառ-
կանին երկայնի և հատու գերը
չէր կարելի երեւակայել. նոյն
իսկ Խօր Կաշոնի օրինակը բաւա-
կան չէր. Ոստիկան և Յեղափո-
խական... անորակելի ճիւղ մը
որ միայն արիւն թափելու և շա-
րիք գործելու համար ծնունդ ա-
ռեր է. Եւ կամբաստանուի այսօր
թէ շատ մը գաւադրութիւննե-
րու—ինչպէս Զարի մահափոր-
ձին—թելադրելը ինքը եղած է,
որպէս զի դաւը վիժել տալով
գործադրող անձնուէրները կա-
ռավարութեան ամբ իշխան և
նոյնպէս կառավարութեան առիթ
և պատրուակ ստեղծուի խուզար-
կութիւններ, ձերբակալութիւն-
ներ կատարելու

Բարեբաղդաբար Թուրքիոյ յե-
ղափոխական կեանքին մէջ Ազե-
զի պէս երկայնի շարագործներ
ծնունդ չառին. Իզգէթներ, Նա-
զլմներ և Մէլհամէներ որ աստի-
ճան ալ անխիղճ գաւադրութիւն
եղած ըլլան, չէին յաշուցած ըն-
տես յեղափոխապետ մը իրենց
գործիք ունենալ. Օսլթան Հա-
միտը իր բոլոր խորամանկու-
թեամբ այդ պատուհասը չի կը-
ցաւ ստեղծել, և հայ ու Եւրո-
յեղափոխութիւնը երկար ատեն
լրտես-յեղափոխապետի մը գոր-
ծիքը չեղաւ. Մուրատ պէյին ալ
դիմակը շուտ պատուեցաւ. Մի-
այն այս մեծագոյն շարիքէն
խնայուեցանք մենք թուրքի-
ցիքս. Ատոր ալ փառք

Յ. Գոնրպէր

ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿԸ

Է

Համերայնութեան եւ եղբայրակ-
ցութեան Թիւրք պերճախօս հոգեոր-
նեւն արդէն իրենց ներքին գոյնը
զուրս տուած էին երբ իրենց զիսաւոր
Օրդաքը կրէր թէ—

«Մենք Թիւրք ենք, ամեն տեղ
պէտք է որ գերակշռութիւն ունե-
նանք»:

Դէպքերը չուշացան հաստատել զայն.
Մայիսիոյ Մեմֆորի Պոլսոյ թղ-
թակիցը խօսելով Օսմանեան խորհրդ-
դարանական ընտրութեանց վրայ կը
տարէ.

«Ըւտրական գործողութեանց մէջ
ազդեցուցիչ սեղմումներ կան, նպա-
տալ ունենալով առաւելագոյն թիւ
տպէ Միւսուլման տարրին, ոչ իս-
լամներու թւոյն վնասելու համար»:

Եւ արդէն իրողութիւնը աչք ծա-
կելու աստիճան երեւան կուգայ.
Միջին ցարդ կատարուած ընտրու-
թիւններէն ալ յայտնի կը տեսնուի
որ ընտրուած 101 երեսփոխաններէն
85 թիւրք 10 յոյն 2 սերպ 1 պուլ-
կար 1 հրեայ եւ 2 հայ պատգամաւոր
պիտի ունենայ խորհրդարանը, եւ ու-
րիշներու երեսփոխանութեան տարող
թիւը կ'ընէ 220 ի հանդէս, համեմա-
տական հաշուով պիտի ունենանք 195
թիւրք 15 յոյն 2 սերպ 1 պուլկար
2 հրեայ եւ 5 հայ պատգամաւորներ
այսինքն 195 թիւրքի դէմ 25 ոչ-իս-
լամ եւ կամ 195 թիւ 5 հայ երես-
փոխաններ (*)

Աքէրին Միութեան եւ Յաւալդի-
մութեան Օսմ. կոմիտէին, եւ մանա-
ւաճկ ակթերին ճառէր մեր ողորմելի
ղիւսանապէտներուն:

Յոյները գոնէ պոռագին կանչեցին
ցոյցեր պատրաստեցին իրենց դէմ
մղուած ընտրական անիրաւ պայքա-
րին հանդէպ եւ ձայնարկին կտրելու
համար մէկ երկու թիւ աւելի տրոհե-
ցաւ անոնց:

Իսկ մենք ինչ ըլինք, խօսք, ճ ու
խոստաւ, վիսակալ...

Երեսուն երկու տարի առաջուան
Օսմ. խորհրդարանին մէջ Հայերն ու-
նէին 3 երեսփոխան Պոլսէ, 2 Կարսէ
1 Երզնէ, 1 Սեբաստիայէ, 1 Բերթաէ
1 Էտիւնէ, 1 Բուսնալէ գումար 10
երեսփոխան, հիմա երեսուն երկու
տարի վերջը պիտի ունենանք 5 երես-
փոխան, ասիկայ արգարութիւն է
հաւասարութիւն է. հետխորհի մի
թիւսիրտի մի:

Օսմանադրութեան վերակենդա-

(*) Մ. Ս. — Այս յօդուածը մեզ
զրկուած է 2 միայն առաջ բայց իր
հիմնական գծերով այժմեական է:

նութեան համար, ինչպէս օր Թիւրք
քերն ալ կը խօստովանին, Հայերն
այսօր կ'որոտանր ա'յսքան վնաս-
ներ եւ ա'յսքան չարչարանք կրելէ
յետոյ ա'յս կերպով պիտի փախարն-
ուէին. Ասիկայ հաւասարութիւն
եղաւ:

Նախկին իրաւագէտ խորհրդակա-
ն (այժմու ներքին դոժոց նախարար)
Հաքքը պէյ ուսկից քաղեր է. օր
վիճակագրական տոմարներէն հոնք է
որ հայերը Թիւրքիոյ մէջ 700,000
հոգի կը կազմեն եղբւ, եւ եթէ
Թիւրքիոյ մէջ Հայոց իշագմած թիւը
իրենց աչքին փուշ եղած է, թո՛ղ
շարունակեն նախկին յոռի եւ զարշի-
րէթմը եւ ահա ութ տաս տարի յե-
տոյ երկիրը բոլորովին կը մաքուր
Հայոցմէ, եւ այն ատեն Թիւրքերը
թո՛ղ հանգիստ քուն քաշեն եթէ զի-
րենք հանգիստ թողուն ներսէն եւ
զրսէն:

Մնաց որ ըստ Հաքքը պէյի հիա-
նալի... վիճակագրութեան, Հայերը
Թիւրքիոյ մէջ նոյն իսկ եթէ 700,000
հոգի կազմէին, քանի որ ամեն
50000 հոգիէ մէկ երեսփոխան պիտի
առնուէր, այս հաշիւով Օսմ. խորհրդ-
դարանի մէջ Հայ պատգամաւորներու
թիւը պիտի լինէր 14 եւ ոչ թէ 5
(հինգ)

Ուշադրութիւն, վսեմափայլ նա-
խարար...

Այս պարագային Հայերու հանդէպ
սեղմումը եւ բայճաւայն զեղծումը
ակնհերեւ չէ՞ մի, ո՞վ վսեմափայլ իրա-
ւագէտ խորհրդակալ:

Եւ այս ատիւ իսկ Օսմ. կոմիտէի
զաղուտի տաճած զգացումը եւ խոր-
հրդարանի նպատակը երեւան չէ՞ն գա-
բայճաւայն ազադակով:

Քանի որ Թիւրք պատգամաւորներն
յայտնի թելագրութիւններով եւ ու-
ղեցոյցներով ընտրուած են, 195
թիւրք եւ քիւրդ պատգամաւորներու
հանդէպ 5 հայ երեսփոխանները սոյն
իսկ եթէ ահա միւս համալսարան
ժողովներ, կատարողներ եւ Բէրէլ-
ներ եղած լինին այս վերջիններն,
ի՞նչ կարող են ընել, այդ ահագին
ձայններուն հանդէպ, ո՞չ ապաքէն
վերջին խօսքը քուէնին է

Ըստ նախկին Օսմանեաններու, երբ
տակաւին այժմու Շովինիզմը ցայս
վայր գոյութիւն չունէր, Հայերն Օսմ.
երկրին մէկ վեցերորդ մասը կը կաղ-
մէին, ինչպէս որ այժմ եւս հակառակ
կոտորածին եւ արտագաղթին վեր ի
վերոյ միեւնոյն համեմատութիւնը կը
պահեն. Ուրեմն այս հաշիւով վեց մա-
սէն երեքը Թիւրքերն, մէկը քիւրդ
կը կազմեն մէկը Յոյները, մէկը զա-
նազան սուրբեր եւ մէկը Հայերը կը
կազմեն, ապա ուրեմն օսմանեան

խորհրդարանին մէջ Հայերը պէտք է, եւ պէտք է որ 39 երեսփոխան ունենան:

Իսկ եթէ թիւը քիչ է, հակառակ շտապում եղբայրակցութեան եւ հասարակութեան, մասնաւոր նպատակ եւ խորհրդարանը նախագիծ մը կայ Հայերը ամեն կերպով սեղմելու եւ ճնշելու, որոց նմոշները բարձրաձայն կը խօսին, այդ հինգ հայ պատգամաւորներն առաջին աղթել պէտք է որ հրաժարին, եւ այսու թէ իրենց արժանապատուութիւնը եւ թէ Հայ ժողովուրդին հանգէպ նոյն հոգի Սահմանադրութեան վերահաստատումէն յետոյ եղած գրկանքը ցոյց տան աշխարհի:

Հայերը պէտք է որ ցոյց տան աշխարհի թէ Անատոլիոյ ետ ինկած անկիւններէն մասնաւոր գիտութեամբ ընտրուած եւ Պոլսի բերուած Կոլիք Կոնստանտինոպոլսի պատգամաւորներու ձեռնարկը Ազատութեան պատգամակի ներքեւն որ բռնակալութիւն մը կուգին կազմակերպել նոր շրջանները, կեղծ — քակրէ փոշի փշկելով Եւրոպայի մասնաւոր մեր բարեկամ Անգլիոյ աչքին:

Այս իրադրութեան հանգէպ ծիծաղելի եւ մանաւանդ արգահատելի չէ, Պոլսոյ մէջ «Բիւրաւակաւ Միութիւն» եւ «Եւրոպական Միութիւն» կազմակերպելու ընկերութեան գոյսութիւնը որ հաւեւաւորաւորաբար զաղափարը առաջ կը տանի եղբի մօտիկ եւ սերտ յարաբերութիւններ հաստատելով Դաշնակցականներու հետ:

Մի՛ գուցէ այս «Միութիւն» ալ կազմակերպուած լինի օսմ. կեդրոնական կոմիտէի կողմէ տուն տրուելով որպէս զի Հայերը քիչ մը ալ այս կերպով քննանեն:

Ուշադրութիւն պ. պ. ճառախօսներ, արթնցի՛ք ծափերու ցաւագարներ, օսմանցին նապաստակի որսի կերթայ — կառքով:

Ո՛ր եւ Ալիքան Էֆ. Փանոսեան, քնարիդ թելերը մի՛ թուցի՛ր:

Անոն

ՆՈՐ ԿԵԱՆ Ք



Ին

Բայց մեր փախտականներն իրենց երկիրը վերադարձնելով խնդիրը չի լուծուիր:

Փախուստի եւ գաղթի միջոցին մեծաւոր իրենց անդերը արտերը հողերը թողնով հեռացել են եւ ուրիշներ տեղւոյն չորպանները եկեր տիրացել են, երես վրայ թողւած հողերուն:

Ընդ իշխանութեան առաջին եւ կենսական պարտականութիւնն է իւրոյն եւ եթ տեղական խառն մասնաժողով մը կազմել, քննել, վերահաստատելու տալ եւ այդ յափշտակուած հողերն իրենց տէրութեանը վերադարձնել, որպէս զի ժողովուրդն իր հողերուն տէր կենայ եւ զայն մշակելու եւ հացը ճարելու զրադի:

Այլապէս, ո՛ր երթայ ժողովուրդը, երբ իր պապական հողն իրմէ յափշտակուած է, իր սեփական հողը թողու եւ ինք գնայ ուրիշ հողին վերայ Մարապա կամ Օրթուքի ըլլա՞յ եւ իր սեփական հողին արդիւնքն աշխրաւաբար ուրիշը վայելէ:

Նոր Բէթմը որ գերազանցապէս հա-

մակրութեամբ կը վերաբերի մեր ժողովուրդին պէտքէ, անհրաժեշտ եւ անյետաձգելիօրէն պէտք է որ մեր այս արդար իրաւունքին գահադուռ տրուի, եթէ կուգէ զմեզ իրեն տաքացնել յետ աշխարհի զրկանաց չարչարանաց եւ կեղեքմանց:

Մենք ուրիշին վերաբերեալ հոգն առնուի եւ մեզ տրուել չենք ըսեր, այլ կ'ըսենք ամենայն համարձակութեամբ, որ մեզմէ խլուած յափշտակուած հողերը վերստին մեզ վերադարձուին:

Ասոր դէմ ոչ ոք օրինաւոր տարակաթիւն մը չունի եւ չի կրնար ընել:

Թիւրք առակը կ'ըսէ — մալ ճանդն ետեկաւ տրո՛ւր — դիւրին չէ մարսել որքան սեփական հողը որ բազում տարիներէ ի վեր քրտներ մշակել, քեզ համար ապրուստի միջոց մը կազմել էր այնքան տեսնես որ ուրիշ մը երկրին խառնակութիւնէն օգտուելով եւ նախկին անտանելի Բէթմէն քաղաքներու լով աշխրաւաբար գայ իրիւ վարէ ցանք եւ քու սեփական հողին արդիւնքը այդ անիւրաւ եւ կեղեքելի օտարը վայելէ:

Այս մասին անաչառ եւ անկողմնակալ արդարութիւն պէտք է ի գործ դնել, ապաթէ մեր հայտութիւնը համակրութիւնը եւ այլ խանդավառ ցոյցերը օդին մէջ կը մնան հեռաւոր եւ ապարդիւն արձագանգի մը նման: Այս մէկ:

Երկրորդ, ինչպէս որ Մակեդոնիոյ մէջ Ալպանացիք, Նոյնպէս եւ Հայաստանի մէջ Բիւրքերը ի հեծուկ միւս աղ-գաթնակութեանց, պետութեան յատուկ մէկ հեռաւոր կամ մերձաւոր ծրագրով Թիւրքիոյ այս երկու ցեղերը տարամբժօրէն զէնք գործածելու տնտեսութիւն եւ առանձնաւորաբար ունին այսօր ելնել պահանջի եւ զանք զինաթափ ընել շատ դիւրին չէ, չըսելու համար աւելորդի է, վասն զի Բիւրքերը զաւակը ուզէ՛ կուտայ, բայց զէնքը չի տար, Բիւրքերն եթէ զէնքը պահանջես, այդ իրեն համար պիտի նշանակէ իր հեծած ձիուն, երկու տնքերը կտրել, տարակոյս չի կայ որ ձին երկու տնքով չի քալեր, հետեւաբար տանց զէնքի Բիւրքն ալ բանի մը չի ծառայեր:

Ինչ նպատակով եւ յետին միտքերով որ Բիւրքերն զինուոր քաջաւորներն, եւ երկու ցեղեր հանապաղ միմեկեան զէնք թշնամութեան մէջ պահելու ջանացին նախկին փտած րէժիմին կողմէ, այդ ծրագրով ծրագրիւններն եւ հոտած նպատակներն պէտք է որ ի բաց թողուին, այլ եւս իր հեղինակութեան հետ ի միասին, եւ եթէ Բիւրքերն ձեռքէն կառավարութիւնը չի կրնար զէնքն առնել եւ զինաթափ ընել զայն, գոնէ Հայոց ալթայտուութիւն ընել պէտք է եւ անհրաժեշտ պէտք է որ Հայերն ալ իրենց հարկաւոր զէնքերն ունենան, անխորհրդ, պարզապէս ի պահանջի հարկին զինքնը աւազակներէ պաշտպանելու համար:

Միոյն արտոնել զէնք կրել, միւսն արգիլել, ասիկայ արդարութիւն չէ, եւ արդարութիւն չեղած տեղը համեմատութիւն եւ հասարակութիւն չըլլար:

Հայը նպատակ չունի, հեռակար չունի Բիւրքը անձնուրիշ, բայց մի եւ նոյն տանն յետ այսորիկ չի ներեր որ իր աշխատութեան, տնտեսութեան արդար իրաւունքը իր ընտանեօք իր ձագերէնքով վայելած միջոցին աւազաբարոյ մարդիկ իրենց զէնքերով յարձակին անզէն ժողովուրդին վրայ եւ անոր բերին պատար, հունձը, տաւարը խլեն յափշտակեն տանին իրենց վայելին:

Եթէ մեր կառավարութիւնն արդարութեան կառավարութիւն է, ինչպէս որ անոր այսպէս ըլլալուն համոզում զայսուցած ենք, կը սիրենք հաւատալ որ այս մասին ալ արդարութիւն ի գործ կը դնէ, եւ իր կարեւոր ցեղերուն մէջ միոյն Բաւազան միւսին Բայրամ ընել չի տար: Եւ Բիւրքերն ամենուրեք ոտից ցգուլս զինեալ վիճակի մէջ ման եկած առնել, Հայոց տունները կոխելով զէնք հաւաքելու եւ այս առթիւ ժողովուրդը կեղեքելու չարչարելու կողմը չեթար:

Կառավարութեան մը եւ մասնաւորապէս Սահմանադրական կառավարութեան մը բնաւ ներքի չէ իր այս կամ այն ժողովուրդին համար տարբեր կշիռներ տարբեր կանգուններ ունենալ եւ գործածել:

Ժողովուրդները յետին միտքերով եւ կաշկանդելով հարստահարելով կեղեքելով աչքը բանալ չի տալով զանազան ցեղերն իրարու ընդդիմադրող դրութեամբ կառավարելու ժամանակն անցած է:

Ոստքէ, ցոյցէ աւելի գործ պէտք է, ըստ առածին, կապիկը աչքը բացեր է, կարելի չէ եւ նոյն իսկ պետութեան չահերուն նպաստաւոր չէ ցեղերը միմեկեան թշնամի տարր մը չեղելով անոնց թշնամութենէ, օգտուելու եւ միմեկին դէմ պահելով խաղաղութիւն տրել աւելի կողմը հակուել: Հակառակ պարագային, համեմատութիւն չի գոյտար եւ ժողովուրդը կառավարող վերաբերուելու եւ իր գլխուն ճարը իր ձեռք գտնելու կը տրամադրուի, ինչ որ հարկաւ ըզգհանուր հայրենիքին չահերուն նպաստաւոր ըլլալէ հետեւ կը լինի:

Յափշտակուած հողերու իրենց տէրութեանը վերադարձի խնդիրը, նոյնպէս հաւատար իրաւամբ Հայերուն չէնք պահելու եւ գործածելու թալուարութեան խնդիրը, ասանք կենսական այժմեակով վերաբերուելու եւ իր գլխուն ճարը իր ձեռք գտնելու կը տրամադրուի, ինչ որ հարկաւ ըզգհանուր հայրենիքին չահերուն նպաստաւոր ըլլալէ հետեւ կը լինի:

Հրապարակ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓԱՆՈՍԵՆՈՒ ՔԱՆԻՑ ԵՆԴՆԱԾՈՂՈՎ



Անատոլիոյ Հրկուելիք Բնիշ Թաճ. նաժողովոյ պաշտօնին եւ իրաւաբութեան սահմանները գծող կանոնագիր մը պատրաստուած ըլլալով, քանի մը օրէն Օսմ. Երեսփ. Ժողովոյ քննութեան եւ վերադրուած պիտի ենթարկուի, օրէնքի ուժ ստանալու համար:

Քեամի ընտրուի անկուսին վրայ, ուրախալի է տեսնել որ, Օսմ. Գիւմիթի բերանը եղող «Շուրաբի Իւմլէթ» եւ «Թանի» թուրք թերթերը բունն եռանդ մը ցոյց կուտան Հայաստանի Հրկուելիք Բնիշ Թանձնաժողովին փութացումին համար եւ անհրաժեշտ կը նկատեն անոր առաջամը «Հայաստան» բարեկարգութիւնը ապա իր թերթերը ալ առթիւ կը հաճին Հայաստան բառը գործածել, առանց մոռնալու թաւ «Բիւրաւորստան» ալ անոր քովի կը կցելու: Ահա այն կանոնագիրը:

Տրապիզոնի, Կարսի, Վանի, Սև վազի, Տիգրանակերտի, Մամուրէղի, Աղդիզի եւ Բաղէշի նահանգներուն

մէջ հանրային ապահովութիւնն եւ անդորրութիւնը խանգարելու եւ ժողովուրդեան զանազան զստակարգութեան միջեւ անհամաձայնութիւն ու վեճ յարաբերելու բնոյթն ունեցող ամէն արարք եւ ոտնձգութիւն չի ընելու եւ բառնալով՝ հանրային բարօրութիւնն անդորրութիւնն ապահովելու ամէն միջոցները գտնելու վերջնականապէս գործադրելու համար Բարենտրոգմանց յատուկ Թանձնաժողով մը պիտի զրկուի: Այդ յանձնաժողովին իրաւասութիւնն ու արտօնութիւններն յաջորդ յաջորդներուն մէջ կ'ըրացարարուին: Այդ յանձնաժողովին կը նախագահէ Մերակոյտի անդամ Կարիպպէյ եւ կ'անդամակցին Մուսթաֆա Ջիւնի փաշա, Յովհաննէս Էֆ. Շահնուշար, Սպարկոյտի դեր-գնդապետ ձեւալ եւ հազարապետ Ջէքի չէլերը:

Թանձնաժողովը իւրազանչելու կուսակալութեան մէջ գտնուող գաղաւթները միմեկին պիտի չցցել եւ անդորրութիւնը խանգարելու եւ կամ զանգաւաններ յառաջ բերելու բնոյթ ունեցող խնդիրներ գոյութիւն ունեցող գրգռելու ու գլխաւորաբար պիտի չըլին: Եւ լրջօրէն քննութիւն պետի կատարել:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՎՈՂՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 1. — Նախ եւ առաջ հանր. կարգապահութիւնն ապահովելու միջոցները պիտի տնօրէնէ եւ առանց զառակարգի խտրութեան, այն ամէն անձինք որ օրինական հետապնդումի եւ պատժարժանի արարքներու կամ ընթացքի մէջ գտնուած են, ո՛վ որ ալ ըլլայ, պիտի ձերբակալէ եւ պատկանեալ զատարանին պիտի յանձնէ:

Յօդ. 2. — Այդ կարգի յանցաւորս անձերը ձերբակալելու եւ անդորրութեանը խանգարելու յարաւանագ առնելու հետապնդելու համար, եթէ տեղւոյն տարեկան զօրքերուն թիւը բաւական չէ, յանձնաժողովը ամենէն մօտ զառնուող զինուորական կեդրոնի հրամանատարին պիտի պահանջէ որ պէտք եղածին չափ կանոնաւոր զօրք իր տրադրութեան ներքեւ դնէ եւ հրամանատարը պարտաւոր է անմիջապէս կատարել այդ պահանջը: Եթէ զինուորական այդ կեդրոնին մէջ զանուոգ զօրքերուն թիւն անբաւական է, այդ պարագային ճանձնաժողովը Դ. զօրաբանակին ընդհ. հրամանատարին պիտի դիմէ, որպէս զի մերձակայ ուրիշ կեդրոններ իրեն ուղած թուով զօրք զրկուի՝ եւ նոյն զօրաբանակի ընդհ. հրամանատարը պարտաւոր է փութով գործադրել յանձնաժողովին պահանջումը:

Յօդ. 3. — Վերոյիշեալ նահանգներու կուսակալները, կառավարիչները եւ փոխկառավարիչները, ինչպէս նաեւ հանրային կարգապահութեան հսկելու պաշտօն ունեցող իշխանութիւնք, առանց յետաձգման, պարտաւոր են անմիջապէս գործադրել յանձնաժողովին զեկոյցները, որոնք կը վերաբերին յանցապարտները եւ ոճրագործները ձերբակալելու եւ հանրային կարգապահութիւնը պահպանելու:

Յօդ. 4. — Քանի որ կուսակալք իրենց յանձնուած նահանգին ղարալական եւ կարգապահական գործերուն նկատմամբ պատասխանատու են, ուստի բարենորոգմանց յանձնաժողովներն ի հարկին յիշեալ կուսակալներուն հետ բերանացի պիտի խորհուրդակցին եւ գրաւոր կերպով պիտի բանակցեն: Եթէ ո՛ր եւ ինչորոյ մը նկատմամբ յանձնաժողովին ու կուսակալին միջեւ համաձայնութիւն չգոյանայ, այդ պարագային կուսակալը պարտաւոր է անմիջապէս գոր-

Գիւրտ պէյեր հայ գիւղերու վերայ յարձակել կը սպառնան. պարսիկ կառավարիչը անկարող կը գտնուի պէտք եղածին պէս պաշտպանելու Հայերը: Սարուխանը 20 ձիաւորով վարդապետին հայ գիւղը կողոպտած է, և Միգրիա գիւղն ալ Ալի-խանը գրաւած է:

— Մանգուսէ կիմանայ թէ Օսմ. Գոմիթէն հայ և յոյն երեսփոխանները Գեմաիլ փաշայի գէմ իր կողմը շահելու համար խստացներ է 300,000 ոսկի յատկացնել պետական գանձէն Հայաստանի փաստուած Հայերուն, և անպատճառ Հայաստան շրջել Գննիչ Յանձնաժողովը: Բայց Յոյներուն ինչ խոստացեր է. յայտնի չէ:

— Գատր Գիւղի Միսթարեան վարժարանի միաբանութիւնը Զէյթունի ի նպաստ թատերական հանդէսէ մը գոյացուցած հասոյթը մեր Պատրիարքարանին յանձնած էր: Մանգուսէ կիմանայ թէ Հայ Պապականաց Պատրիարքարանը «ժուռնալ» մը տուեր է Պապին այդ առթիւ և միաբանութեան գէմ տնօրինութիւն մը խնդրեր է:

— Մուրատ Ռափայէեան նախկին աշակերտաց միութիւն մը կազմուած է, և այս միութեան կանգնադիրներն Վենետիկի Միսթարեան հարց տնօրինութեան ներքեւ գտնուող Բարիդու, Վեների, Բատուայի և Գատր-Գիւղի վարժարանաց սաները: Միութեան նպատակն է «եղբայրակցական յարաբերութիւն մը գոյացնել Մուրատ-Ռափայէեան նախկին աշակերտաց մէջ, աջակցելով իրարու նիւթապէս և բարոյապէս և հաստատել ընթերցարան-լսարան: Միութեան նպատակն է նաեւ, յառաջիկային երբ իր միջոցները ներքին սատարել կամ ձեռնարկել կրթական գործերու:

Հ Ա Վ Ա Տ Ի Ս Ա Թ

ԹԻԻՐԳԻԱ

Հիւսիս բաշանըն թէշքիլ իթ-տիկի եէնի գապինէնին մէկըսի մէպուսէէ արզ իթտիկի բրոկրա-մը ումուսըն մէմնունիյէթիին ճէլպ իտէյոր: Շիմտիեէ գատար եիւզէրճէ բրոկրոմլար կէօրմիւշ-իւզ, ֆագաթ ինրաթ օլմառըգ-տան սօնրա բրոկրոմլար վէ վառ-լար բարա իթմէլ:

— Իզմիրտէ 5000 քիշիլք պիր միթինկ թէճէմիւ իտէրէք, մաթպուաթ գանուն լաքիհէսինէ գարշը բրօթէսթ իտիմիշ, վէ գաթիէն ըէտտ իտիմիսի իշիւն Մէճիսի մէպուսէ ըէյիսինէ թէ-լէկրաֆ վէրիմիշ տիր:

Այնը մապստուէ Սիսաէ վէ

տիկեր պազը մահէլլէրաէ մի-թինքլէր օլմուշ տըր:

— Թիգուաշ թարաֆլարընտա Պուկար չէթար թարաֆլարընտա պիր ժանտարմա գարոգօլընա հիւճիւմ իտիլէրէք, պէշգապթիյէ գաթի իտիլէրի հիւճուգը Ռու-մուսիէն եադիյօր:

— Մանասարտա կաթուղի բա-բալարըն մէթէպինտէ եան-կըն զուհուրի իլէ, հէմ մէթէպ, հէմտէ պօն-մարչէ եանմըշ տըր վէ իթ վարժապետ աթէշէ զուր-պան կիթմիլէր:

— Նաֆիա նէգարէթի Ռուսէ-լիտէ 1020 քիլոմէթրօ վէ Անա-տուրտա իսէ 7945 քիլոմէթրօ շըմէնտըթէր եաբմաղա գարար վէրմիշ տիր:

— Մանասթըրտա պուլընան էվ-րօբալը ժանրարմա զապիթլէրի շու պիր գաշ կիւն զարֆընտա մէմլէքէթլէրինէ կիտէճէլէր:

— Հիւսիս բաշա եէնի գապինէ-նին բրօկրոմլար Մէճիսի Մէ-պուսէտէ իյպահ էյլէտիկի էսնա-տէ՝ ատէմի մէրքէլիյէթ ուսուլ վէ մէպստինէ գարշը ուղ-բաշադընը վէ վաթանըն վէ անը թէշքիլ իտէն պիւթիւն գա-վըմլարըն իթթիհատընըն թագ-վիյէսինէ չալըշադընը պէյան էյլէտի: Թիւրք մէպուսլար անը չիտէթլէ ալքըշլատըր:

— Մէճիսի մէպուսէ ուղուս միւնտէլէլէրտէն սօնրա գապուլ իթտի 4,711,121 իրալըգ իթթի-րազը:

— Ռուսէլիէ չէթալար վէ սի-լահ կէշմէսինի մէնն իթմէք ի-շուս իթի հարա վաբօլլարը Սե-լանիկէ կէսնաէրիտի:

— Էրլինտէն Թանա պիւտի-րիլտիկի իւզըն, Շարգ միւշքի-լաթլարընը տօթանէ սուրէթտէ հալլ իթմէք իւզըն, Ինիլիթէրա, Պրանսա, Իթալիա վէ Ալմանիա պէյնինտէ միւղէքէրէյէ կիրիշ-մէք իշիւն, Ինիլիթի Պրանսըզ վէ իթալիա էլիլէրի Ալման իարի-ճիէ նազըրընա միւրաճաթ իթմիլէր տիր: Շու հալտէ գըրալ էտուարտըն իմբէրաթօր Վիլհէլմ իլէ սօն կէօրիւշմէրի պաշլըճա Շարգ մէսէլէլէրինին հալլը խու-սուսընտա օլտըլը վէ իթի հիւքիւմտարլար պէյնինտէ մէպ-տէն իթթիաֆ հուսուլա կէլտիկի ըսգաթ օլտնիյօր:

ԱՃԷՄԻՍՏԱՆ

Շահըն պիրատէրի օլան Շուա-իւ-Սալթանէ Էվրօբատան ալտէ-թինտէ Ռէշթէ էնմիշ օլմաղլէն Մէշուրիյէթ թարաֆտարլարը անը թութմուշար վէ 25000 ֆր-թալէպ իտէրլէր իմիշ:

— Շահըն աքթըրլէրի Ռէշթտէ կիրմէլէրի իշիւն քէթրիւի երգմըշլար թէհրանտա տախի իթթիլալտան թէքրար գօրգուլ-ժագտա տըր:

Թիւնարլարըն չօղը գաշմըշ-

լար: Աքթըրլէրէ մաաշ էօտէն-մէտիկի իշիւն չէհրի եաղմալա վէրէճէլէրինտէն գօրգուլմագ-տա տըր:

Տ Ա Խ Ի Լ Ի Է

Խարէճիէ նազըրընըն Բէթրա-պուրկտան ալտըլը ըէսմի պիր թէլէկրաֆ Ռուսիա Ջարր Պուլ-կարիտըն գըրալիյէթինի վէ Ջար Պէրթինանը գըրալլարա մախուս թալթիֆաթլէ գապուլ իտէճէլիինի վէ Ռուսիա տիկէր տէվլէթլէրին տախի գըրալլըն թաստիգ իթմէլէրի իշիւն միւ-րաճաթ իթթիլիինի պիւտիւրմիշ տիր:

— Թանըն պէյանը իւզըն, Ին-կիլիզ վէ Պրանսըզ տէվլէթլէրի Պուկար Նօթասընա տօթանէ սուրէթտէ ճէվապ իտէրէք, Պուլ-կարիտըն իսթիգալիյէթինէ գարշը քէնտիլէրինին իթթիազո-թը օլմալապ, հէր հալտէ Պէրլին ահտնամէսինի իմալամըշ օլան պիւթիւն տէվլէթլէրին իթթի-ֆագը արաթը իլէ գապուլ օլու-նապիլէճէլիինի պիւտիւրմիշլէր:

— Բէթէրապուրկտա կրանտիւք Վլադէմիր վէֆաթ իթմիշ օլմա-ղը միւնտիպէթլէ Ջար Պէրթի-նանտ հաղթէթլէրի պիլզաթ ճէ-նաղէ ալալընա հազր պուլուն-մագ իշիւն Բէթրապուրկա կիտէ-յօր: Ճէնաղէ ալալընտան սօնրա Ռուս Ջարը Պուկար հիւքիւ-տարընա զիյաֆէթ վէրուպ, անա էննէպի գրալը տէրէճէսինտէ թալթիֆ իտէճէլի Բէթրա-պուրկտան պա թէլէկրաֆ պիւտի-րիլմիշ տիր:

— Կաղէթալարըն պէյանը իւզ-րէ, Պուկար միւնտիպէթլէրի ա-րասընտա եէնիտէն իթթիֆագ-սըշլըգ հաթը օլմուշ օլմաղլէ, գապինէնին տիւշմէսի մէմուլ օլունիյօր:

— Պուկարիտըն Թիւրգիա իլէ ճարի օլան իթթիլաթըն հալլը Պապը Ալի թարաֆտան ուղա-տըլմագտա օլմանտան նաշի, Պուկար վիւքէլաթը հիստէթլէ-նէրէք, սօն պիր Նօթա իլէ էկէր օն կիւն զարֆընտա Պապը Ալի 82 միլիոն ֆր: Թալիզաթը գա-պուլ վէ գըրալլըն թաստիգ ի-տէճէլիինի գաթիէն պիւտիւրմէզ իսէ, արթըգ Պուկարիա թէհամ-միւլ իտէմէլէլէրին իսթտը իթմիշ տէյօրլար:

Իշպու շայէթլէ պէրապէր պա-զը աքթըր ֆըրգալարընըն եէնի-տէն սիլահ ալթընա ալթնմըշ օլ-մասընը էլրազը հալաթիօ եա-զիյօրլար: Պագաթ պու թէհտի-տաթ վէ սապըրսըշլըգ նէ տէ-րէճէլէրտէ վաթը օլտա, մուհա-րէպէ գօրգուսը եօգ տըր: զիրա պէյիլի տէվլէթլէր մէօլէնին տօթանէ սուրէթտէ հալլ իտիւ-մէօի իշիւն միւթթէթիգ տիրէր:

վէ սուլըն իսլալ իթմէլէ միւ-սաաթէ իթմէլէճէլէր: Ռուս էլ-չիսի պու խուսուստա Պապը Ալիի գանտըրմագ վէ կիւն էվլէլ Պուլ-կարիա մէսէլէսինի հալլ իթթի-մէք թէտապիրինտէ օլտըլը մէվ-սուգ մէնպալարաան իշիտիլմիշ տիր:

1080 ՏԵՍԱ

ԱԶԱՏ ԵՐԳԱՐԱՆԸ

Ընտիր և նորագոյն երգերու այս հաւաքածուն յարմարա-գոյնն է նուէր շրկելու համար երիտասարդ բարեկամներու ու բարեկամուհիներու և գարոցա-կաններու:

Գինն է Վառնայի մէջ 1 ֆր, իսկ դուրս շրկելու ծախքը 10 սանդիմ:

Նամակադրոյմ ալ կընդունուի 5 սանդիմնոց (ոչ կերպովա)

Տալը հատէ աւելի գնողնե-րու համար մասնաւոր զեղչ:

Դիմել Վերառուքի խմբագր-

Ա Ջ Գ

— * — * — *

Շարաքարքեր

Ազգային, Գրական և Բաղադական հարցերով զբաղող այս մեծածաւալ շարաքարքը կը հրատարակուի Ա-մերիկայի Պօթօն քաղաքին մէջ: Թա-րեկան բաժնեգրինն է. 12 ֆր. կանխիկ, հաջգէնէ Խմբագրութիւն «Ազգ» յրագրի 18 Գեաշ Սր. ԳՕՍԵՐՆ, ՄԷՍ:

Ա Ջ Դ

Տ. Հմայեակ Խուչպուլեան պատրաս է ֆրանսերէն և ուրիշ լեզուներու մասնաւորաց համար:

ԹԻԻՐՃՃԱՐԻՑԻ

ՋԱՆԻՐԻ

ՊՈՒՆՏԱՅ		
Վալիօն	100 քիլօ.	20—21
Արապա	15—80 լիպ.	16—40
ԱՐԲԱ.		
Վալիօն	100 քիլօ	14.—14.50
Արապա	45—52 լիպ.	8.20 8.40
ՆՈՒԼԱՅ արապա	33—36 լիպ.	7.40,
»	100 քիլօ	11—10
ՋԱՎՏԱՐ արապա	52—57 լիպ.	12.12—80—
ՆԱՍՈՒԼԱՅ 100 քիլ.		16.22
ՏԱՐԸ արապա		9 . 80
ԲՕԼՕՋ արապա	55—60 լիպ.	16. —17.
ՄԻՍԻՐ		10 10.60
Կիւնտէ վալիօն	70,80 վէ	200 300
արապա կէլմէքտէ.		
ՊԱՖԱԼԻՑԻ		
Վարնա լրիպասընտա պագալիյէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը, ալթուն ֆրանք իլէ:		
ԳԱՎԷ		2.25
Շէֆէր նէմէ		89
Շէֆէր քէսմէլ սանտըգ		45
ԲԻՐԻՆՃ ճէնօվա չուվալը		45—45
» Ճիլպէ		45—
» Ինիլիթի »		33. —
Բիգօն »		50.
ԿԱՋ Սանտըգ		10 90.
ՋԵԹԻՆ Էաղը քիլօ		1.80 2. 10
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւմ		70,60.
Նուսուրթ 100 աթէթի		5 80

Издатель: X. Купаедянъ

Տպարան «Իրաւունք» — Վառնա